

UOT:37.036

DOI:<https://doi.org/10.30546/09081.2025.2.6116>

ƏDƏBİ-BƏDİİ KOMPOZİSİYALAR VASİTƏSİ İLƏ KİÇİK YAŞLI MƏKTƏBLİLƏRİN ESTETİK TƏRBİYƏSİNİN PSIXOLOJİ VƏ PEDAQOJİ ƏSASLARI

Esmira AĞAYEVA

Azərbaycan Respublikası Təhsil İnstitutunun doktorantı

e mail: aagayevaesmira@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0004-9691-5009>

Məqalə haqqında məlumat	XÜLASƏ
Məqalənin tarixi Göndərildi: 2025-04-25 Yenidən işlənmiş formada alındı: 2025-05-21 Qəbul edildi: 2025-07-30 Onlayn mövcuddur: 2025-12-29	Məqalədə estetik tərbiyənin mahiyyəti, onun psixoloji və pedaqoji əsasları elmi-nəzəri aspektdən təhlil edilir. Estetik tərbiyənin inkişafı müasir təhsil sistemində məqsədyönlü və sistemli bir proses kimi təqdim olunur. Məqalənin məqsədi estetik tərbiyənin əsas vəzifələrini müəyyənləşdirmək, məzmununu təhlil etmək, şagirdlərin estetik tərbiyəsinin həyata keçirilmə yollarını göstərmək və özünütərbiyənin mahiyyətini açıqlamaqdır. Estetik şüurun strukturu (estetik təsəvvürlər, mühakimələr, hisslər, ideallar və zövqlər) ön plana çəkilir, gənc nəslin estetik tərbiyəsinin inkişafının tarixi mərhələləri və Avropa təcrübəsi təhlil olunur. Məqalədə estetik tərbiyənin şəxsiyyətin ümumi inkişafında mühüm rol oynadığı əsaslandırılır.

2521-6333/© 2025 The Author(s). Published by **Baku Engineering University**.This is an open access article under the **CC BY 4.0 license** (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL FOUNDATIONS OF AESTHETIC EDUCATION OF YOUNG SCHOOLCHILDREN THROUGH LITERARY AND ARTISTIC COMPOSITIONS ABSTRACT

The article presented emphasizes the essence of aesthetic education, focusing on its psychological and pedagogical foundations. The development of aesthetic education is represented as a purposeful process in the modern educational system. By highlighting human values, it innovatively develops a modern, creative, socially active individual with a conscious life position formed on high culture. The aim of the article is to identify the main objectives of aesthetic education, analyze its content, show ways to implement aesthetic education for students, and reveal the essence of self-education. The article reveals the content of aesthetic education in students' education and shows how it can be implemented. The tasks of aesthetic education are identified (the ability to form a person's aesthetic attitude towards the world). Four historical periods of the development of aesthetic education in the younger generation are distinguished. The innovative aesthetic education system for youth, which should exist in the interrelationship of all the components described in the article, is justified. The structure of aesthetic consciousness (aesthetic representations, aesthetic judgments, aesthetic feelings, aesthetic ideals, aesthetic tastes) is emphasized.

Keywords: aesthetic education, education sector, overall development, personality, self-education

GİRİŞ

Müasir sosial-mədəni mühitdə şəxsiyyətin estetik inkişafı cəmiyyətin harmonik və davamlı inkişafının əsas şərtlərindən biri kimi çıxış edir. Estetik prinsip mədəniyyətin fundamental elementi olmaqla, insanın mənəvi və yaradıcı potensialının üzə çıxarılmasına xidmət edir.

Estetik tərbiyə fərdin dünyaya estetik münasibətinin formalaşmasına, gözəlliyi dərk etmək və yaratmaq bacarığının inkişafına yönəlmiş məqsədyönlü pedaqoji prosesdir. Son illərdə estetik tərbiyə problemlərinin elmi araşdırılması və gənc nəslin estetik inkişafında onun rolunun müəyyənləşdirilməsi aktual tədqiqat istiqamətlərindən birinə çevrilmişdir (Sirant, 2019). Xüsusilə ibtidai təhsil mərhələsində estetik tərbiyə uşaqların emosional, idrak və sosial inkişafında mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Bu baxımdan estetik tərbiyə yalnız incəsənətə marağın formalaşdırılması ilə məhdudlaşmır, həm də uşağın ətraf aləmi daha incə və həssas şəkildə qavramasına, gözəlliyi gündəlik həyat hadisələrində seçib dəyərləndirməsinə şərait yaradır. Estetik tərbiyə vasitəsilə şagirdlərdə təbiətə, insan münasibətlərinə, əməyə, davranışa və mədəniyyət nümunələrinə qarşı estetik münasibət formalaşır. Bu isə onların ümumi dünyagörüşünün, mənəvi keyfiyyətlərinin və sosial davranışlarının inkişafına müsbət təsir göstərir.

Kiçik yaşlı məktəblilərin estetik tərbiyəsi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Çünki bu yaş dövrü uşağın hisslərinin, təxəyyülünün, obrazlı düşüncəsinin və estetik zövqünün daha fəal inkişaf etdiyi mərhələdir. Məhz bu dövrdə uşaqlar ətraf mühitdəki rənglərə, səslərə, bədii sözə, musiqiyə və obrazlara daha həssas yanaşırlar. Ona görə də estetik tərbiyənin məqsədyönlü şəkildə təşkili onların daxili aləminin zənginləşməsinə, yaradıcı qabiliyyətlərinin formalaşmasına və emosional tarazlığının inkişafına mühüm təsir göstərir.

Məktəb mühitində estetik tərbiyənin həyata keçirilməsi uşaqların təkcə incəsənət əsərləri ilə tanış olması demək deyildir. Bu proses, eyni zamanda, şagirdlərin gözəlliyi dərk etməsi, onu qiymətləndirməsi, estetik hisslərini ifadə etməsi və yaradıcı fəaliyyətə qoşulması ilə xarakterizə olunur. Belə yanaşma uşaqlarda estetik şüurun formalaşmasına, bədii zövqün inkişafına və gözəllik meyarlarının tədricən möhkəmlənməsinə səbəb olur.

Bu kontekstdə ədəbi və bədii kompozisiyalar estetik tərbiyənin səmərəli vasitələrindən biri kimi diqqəti cəlb edir. Onlar kiçik yaşlı məktəblilərin emosional aləminə təsir göstərir, onların bədii qavrayışını dərinləşdirir, nitqini və təxəyyülünü inkişaf etdirir. Ədəbi və bədii kompozisiyalar vasitəsilə uşaqlar yalnız müəyyən mövzu və obrazlarla tanış olmur, həm də həmin obrazlar vasitəsilə mənəvi dəyərləri, estetik meyarları və sosial münasibətləri daha dolğun şəkildə qavrayırlar.

Müasir dövrdə təhsil sistemində şəxsiyyətyönlü və inkişafetdirici yanaşmaların güclənməsi estetik tərbiyəyə verilən önəmi daha da artırmışdır. Bu baxımdan estetik tərbiyənin psixoloji və pedaqoji əsaslarının araşdırılması, onun həyata keçirilmə yollarının müəyyənləşdirilməsi və ədəbi-bədii kompozisiyaların bu prosesdəki rolunun təhlili xüsusi elmi və praktik əhəmiyyət kəsb edir.

Estetik tərbiyənin şəxsiyyətin formalaşmasında rolu

Estetik tərbiyə şəxsiyyətin hərtərəfli inkişafında mühüm yer tutur. O, uşaqlarda yalnız gözəlliyi dərk etmək bacarığını formalaşdırmır, eyni zamanda onların ətraf mühitə, insanlara və mənəvi dəyərlərə həssas münasibətini inkişaf etdirir. Kiçik yaşlı məktəblilərdə estetik tərbiyənin düzgün təşkili onların emosional sabitliyinə, yaradıcı fəallığına və sosial davranışına müsbət təsir göstərir. Bu baxımdan estetik tərbiyə ümumi tərbiyə sisteminin mühüm komponentlərindən biri kimi çıxış edir.

Estetik tərbiyə uşağın daxili aləminin zənginləşməsinə, onda gözəllik hissinin, zövqün və bədii düşüncənin inkişafına kömək edir. Məktəb yaşının ilk mərhələlərində bu istiqamətdə aparılan işlər gələcəkdə uşağın mədəni davranışının, dünyagörüşünün və incəsənətə münasibətinin

formalaşmasına ciddi təsir göstərir. Buna görə də estetik tərbiyənin erkən yaş dövründən məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilməsi xüsusi aktuallıq daşıyır.

Estetik tərbiyənin psixoloji əsasları

Psixoloji baxımdan estetik tərbiyə uşaqların emosional sferasının zənginləşməsinə, empatiya, təsəvvür və yaradıcı təfəkkürün formalaşmasına xidmət edir. L. S. Vıqotskinin mədəni-tarixi inkişaf nəzəriyyəsinə görə, uşağın psixi inkişafı sosial qarşılıqlı əlaqələr və mədəni vasitələr vasitəsilə baş verir (Vygotsky, 1996). Ədəbi və bədii kompozisiyalar bu baxımdan güclü inkişafetdirici vasitədir. Estetik təcrübə uşaqlarda yalnız emosional reaksiya yaratmır, eyni zamanda idrak proseslərini – müşahidə, müqayisə, ümumiləşdirmə və qiymətləndirməni stimullaşdırır. Estetik hisslər vasitəsilə uşaq ətraf aləmi daha dərinlən qavrayır və öz daxili dünyasını formalaşdırır.

Estetik qavrayış və emosional inkişaf

Kiçik yaşlı məktəblilərin estetik qavrayışı onların yaş xüsusiyyətləri ilə sıx bağlıdır. Bu yaş dövründə uşaqlar daha çox obrazlı təfəkkürə, emosional reaksiyalara və təxəyyülə əsaslanırlar. Ona görə də ədəbi-bədii kompozisiyalar onların daxili aləminə daha asan təsir edir, hiss və duyğularını zənginləşdirir. Uşaqlar bədii obrazları qəbul etdikcə gözəllik, harmoniya, rəng, ritm və ifadəlilik haqqında ilkin estetik təsəvvürlər əldə edirlər.

Estetik qavrayışın inkişafı ilə yanaşı, uşaqlarda emosional həssaslıq da güclənir. Onlar əsərlərdəki hadisələrə, qəhrəmanların davranışına, musiqinin ahənginə və bədii sözün təsirinə emosional münasibət bildirirlər. Bu proses onların empatiya hissinin, müşahidəçiliyinin və yaradıcı təxəyyülünün inkişafına şərait yaradır. Beləliklə, estetik tərbiyə uşağın psixoloji inkişafında həm hissi, həm də idraki baxımdan əhəmiyyətli rol oynayır.

Müəllimin istiqamətləndirici rolu

Estetik tərbiyənin səmərəli təşkili müəllimin pedaqoji ustalığından və yaradıcılıq imkanlarından çox asılıdır. Müəllim uşaqlarda estetik maraq yaratmalı, onları gözəlliyi görməyə, hiss etməyə və qiymətləndirməyə yönəltməlidir. Bu zaman müəllimin nitqi, davranışı, ünsiyyət mədəniyyəti və təqdimetmə forması da şagirdlər üçün nümunə rolunu oynayır.

Müəllim estetik tərbiyə prosesində yalnız məlumat verən şəxs kimi deyil, həm də bədii-estetik mühit yaradan təşkilatçı kimi çıxış edir. O, dərs prosesində müxtəlif incəsənət nümunələrindən, bədii mətnlərdən, musiqidən, təsviri vasitələrdən və yaradıcı tapşırıqlardan istifadə etməklə uşaqların estetik fəallığını artırır. Belə yanaşma şagirdlərdə estetik dəyərlərin daha möhkəm formalaşmasına kömək edir.

Estetik tərbiyənin pedaqoji əsasları

Pedaqoji aspektdən estetik tərbiyə təlim-tərbiyə prosesinin ayrılmaz hissəsi kimi çıxış edir. Ədəbi və bədii kompozisiyaların tədrisə integrasiyası uşaqlar üçün yaradıcı, açıq və stimullaşdırıcı təlim mühiti yaradır. Bu yanaşma konstruktivist təhsil nəzəriyyəsinə əsaslanır və şagirdlərin fəal öyrənməsini təmin edir. Müəllimin əsas vəzifəsi şagirdlərdə gözəlliyi müşahidə etmək, onu dəyərləndirmək və ifadə etmək bacarığını sistemli şəkildə formalaşdırmaqdır (Mochan, 2011). Təlim prosesində incəsənətin müxtəlif növlərindən istifadə şagirdlərin estetik zövqünün inkişafına müsbət təsir göstərir.

Estetik tərbiyənin praktik tətbiqi yolları

İbtidai siniflərdə estetik tərbiyənin həyata keçirilməsi üçün aşağıdakı praktik istiqamətlər xüsusilə əhəmiyyətlidir:

- rəsm, musiqi, ədəbiyyat və rəqs kimi incəsənət növlərinin integrasiyası;
- şagirdlərin yaradıcı fəaliyyətə cəlb olunması;
- bədii əsərlərin müzakirəsi və estetik dəyərləndirilməsi;
- dəstəkləyici və yaradıcı sinif mühitinin formalaşdırılması.

Bu fəaliyyətlər uşaqlarda estetik qavrayış, estetik mühakimə və yaradıcı təfəkkürün inkişafına şərait yaradır. Göstərilən praktik istiqamətlərin hər biri kiçik yaşlı məktəblilərin estetik tərbiyəsində xüsusi funksiyaya malikdir. İncəsənətin müxtəlif növlərinin integrasiyası uşaqlara gözəlliyi fərqli formalarda qavramaq imkanı yaradır. Məsələn, musiqi ilə müşayiət olunan şeir, rəsm əsasında qurulan bədii söhbət və ya kiçik səhnəcik formasında təqdim olunan ədəbi nümunə uşaqlarda estetik təəssüratın daha güclü formalaşmasına səbəb olur. Bu cür integrativ yanaşma onların həm hissi, həm də idraki fəallığını artırır.

Şagirdlərin yaradıcı fəaliyyətə cəlb olunması estetik tərbiyənin ən təsirli yollarından biridir. Uşaqlar rəsm çəkmək, şeir söyləmək, rollu oyunlarda iştirak etmək, səhnəciklər hazırlamaq və musiqili çıxışlar etmək vasitəsilə öz daxili aləmlərini ifadə etməyi öyrənirlər. Bu proses onların yalnız yaradıcılıq qabiliyyətlərini deyil, həm də özünəinamını, sərbəst düşünmə bacarığını və estetik zövqünü inkişaf etdirir. Yaradıcı fəaliyyət zamanı uşaqlar gözəlliyi yalnız müşahidə edən deyil, həm də onu yaradan subyektə çevrilirlər.

Bədii əsərlərin müzakirəsi və estetik dəyərləndirilməsi də praktik baxımdan mühüm əhəmiyyət daşıyır. Müəllim uşaqlarla əsərin məzmunu, obrazların davranışı, istifadə olunan ifadə vasitələri, rəng, ritm və emosional təsir haqqında söhbətlər aparmaqla onların estetik mühakimə bacarığını inkişaf etdirə bilər. Şagirdlər əsərə münasibət bildirdikcə, hansı nümunənin onlarda daha güclü təsir yaratdığını izah etdikcə onların estetik düşüncəsi daha da dərinləşir. Bu cür müzakirələr uşaqlarda fikir ifadə etmək, dinləmək və müqayisə aparmaq vərdişlərini də formalaşdırır.

Dəstəkləyici və yaradıcı sinif mühitinin formalaşdırılması estetik tərbiyənin səmərəli təşkili üçün vacib şərtlərdən biridir. Sinif otağında səliqə, rəng ahəngi, vizual materialların düzgün seçimi, uşaqların əl işlərinin nümayişi, bədii nümunələrin istifadəsi və müəllimin müsbət emosional münasibəti estetik atmosfer yaradır. Belə bir mühitdə şagird özünü daha rahat hiss edir, yaradıcı fəaliyyətə həvəslə qoşulur və gözəlliyi daha həssas şəkildə qavramağa başlayır. Bu isə estetik tərbiyənin gündəlik təlim prosesində təbii şəkildə həyata keçirilməsinə imkan verir.

Praktik fəaliyyətlərin planlı və sistemli təşkili nəticəsində şagirdlərdə estetik hisslər daha da zənginləşir, gözəlliyi seçmək və qiymətləndirmək bacarığı formalaşır. Eyni zamanda onlar bədii zövq, yaradıcı təxəyyül, emosional həssaslıq və sosial ünsiyyət kimi mühüm keyfiyyətlər qazanırlar. Buna görə də estetik tərbiyənin praktik tətbiqi yolları məktəb təcrübəsində məqsədyönlü şəkildə qurulmalı və təlim prosesinin vacib tərkib hissəsi kimi nəzərdə tutulmalıdır.

Ədəbi-bədii kompozisiyaların tətbiqində metodik yanaşmalar

İbtidai siniflərdə ədəbi-bədii kompozisiyaların tətbiqi zamanı materialların yaş xüsusiyyətlərinə uyğun seçilməsi mühüm şərtidir. Şagirdlər üçün təqdim olunan mətnlər, səhnəciklər, şeirlər və musiqili parçalar sadə, anlaşıqlı, emosional təsir gücünə malik olmalıdır. Bu cür materiallar uşaqlarda maraq oyadır və onların estetik qavrayışını fəallaşdırır. Eyni zamanda, seçilən materialların uşaqların gündəlik həyatı, müşahidələri və yaşantıları ilə əlaqəli olması onların əsəri daha dərinlən qavramasına və ona şəxsi münasibət bildirməsinə şərait yaradır. Bu isə estetik təəssüratın daha davamlı və təsirli formalaşmasına kömək edir.

Metodik baxımdan müəllim əvvəlcə uşaqlarda emosional hazırlıq yaratmalı, daha sonra onları əsərin estetik tərəflərini dərk etməyə istiqamətləndirməlidir. Müzakirələr, rollu oyunlar, bədii qiraət, təsviri fəaliyyət və yaradıcı tapşırıqlar bu baxımdan faydalı vasitələrdir. Belə fəaliyyətlər uşaqlarda yalnız estetik zövqü deyil, həm də nitq, özünüifadə və kollektiv əməkdaşlıq bacarıqlarını inkişaf etdirir. Bununla yanaşı, bu üsullar şagirdlərdə müşahidəçilik, müqayisə aparmaq, obrazları təhlil etmək və hisslərini ifadə etmək bacarıqlarının formalaşmasına da müsbət təsir göstərir. Nəticədə uşaqlar ədəbi-bədii nümunələri təkcə dinləyən və ya izləyən tərəf kimi deyil, həm də onları anlayan, dəyərləndirən və yaradıcı şəkildə mənimsəyən fəal iştirakçı kimi çıxış edirlər. Bu isə estetik tərbiyənin səmərəliliyini artırmaqla yanaşı, şagirdlərin ümumi inkişafında mühüm rol oynayır.

Avropa təcrübəsi və müasir yanaşmalar

Avropa təhsil təcrübəsində estetik tərbiyə şəxsiyyətin ümumi inkişafının əsas komponentlərindən biri kimi qiymətləndirilir. Tomashevsky (2020) estetik mədəniyyəti sosial-pedaqoji təcrübə ilə sıx bağlı kompleks bir fenomen kimi xarakterizə edir. Digər tədqiqatlarda (Kirdan & Titorenko, 2021; Melnyk et al., 2022) estetik tərbiyənin innovativ metodları və onların təhsil prosesinə təsiri ətraflı şəkildə təhlil olunmuşdur. Bu təcrübələr göstərir ki, estetik tərbiyə yalnız incəsənət sahəsi ilə məhdudlaşmır, eyni zamanda şəxsiyyətin sosial və mənəvi inkişafına xidmət edir.

Müasir məktəb təcrübəsində estetik tərbiyənin əhəmiyyəti

Müasir məktəb təcrübəsində estetik tərbiyə təlimin keyfiyyətini yüksəldən vacib istiqamətlərdən biri hesab olunur. Estetik yönümlü fəaliyyətlər şagirdlərin dərslə marağını artırır, onların fəallığını yüksəldir və öyrənmə prosesini daha cəlbedici edir. Xüsusilə ədəbi-bədii kompozisiyalar uşaqlarda həm fərdi, həm də kollektiv fəaliyyət vərdişlərinin formalaşmasına şərait yaradır.

Bu gün məktəblərdə estetik tərbiyənin məqsədyönlü təşkili uşaqların yalnız incəsənətə münasibətini deyil, həm də ümumi mədəni davranışını formalaşdırır. Onlarda gözəllik duyumu, səliqə, ünsiyyət etikası, qarşılıqlı hörmət və yaradıcı yanaşma kimi keyfiyyətlər inkişaf edir. Buna görə də estetik tərbiyə müasir təhsil sistemində şəxsiyyətin ahəngdar inkişafına xidmət edən vacib pedaqoji istiqamət kimi dəyərləndirilməlidir.

Ədəbi-bədii kompozisiyalar vasitəsilə estetik tərbiyənin təşkili kiçik yaşlı məktəblilərin inkişafında kompleks təsirə malikdir. Bu təsir emosional, idraki, sosial və yaradıcı sahələri əhatə edir. Belə fəaliyyətlər uşaqların estetik hisslərini zənginləşdirir, onların bədii qavrayışını və mənəvi dəyərlərə münasibətini inkişaf etdirir.

Eyni zamanda estetik tərbiyə uşaqlarda gözəlliyi duymaqla yanaşı, yaxşılıq, həssaslıq və insani münasibətləri də daha yaxşı anlamağa kömək edir. Bu səbəbdən ədəbi-bədii kompozisiyalar həm estetik, həm də mənəvi tərbiyənin təsirli vasitəsi kimi çıxış edir. Məktəb təcrübəsində bu istiqamətin sistemli şəkildə tətbiqi şəxsiyyətin harmonik inkişafına mühüm töhfə verə bilər.

Nəticə

Nəticə olaraq qeyd etmək olar ki, ədəbi və bədii kompozisiyalar vasitəsilə estetik tərbiyənin təşkili kiçik yaşlı məktəblilərin emosional, idrak və yaradıcı inkişafında mühüm rol oynayır. Psixoloji və pedaqoji əsaslara söykənən estetik tərbiyə uşaqlarda empatiya, estetik zövq, yaradıcı təfəkkür və sosial məsuliyyət hissəsinin formalaşmasına töhfə verir. Müasir təhsil sistemində estetik tərbiyənin məqsədyönlü və sistemli şəkildə həyata keçirilməsi şəxsiyyətin harmonik inkişafı üçün vacib şərt kimi çıxış edir.

Bununla yanaşı, qeyd edilməlidir ki, estetik tərbiyə yalnız şagirdlərdə gözəlliyi duymaq və dərk etmək bacarığını formalaşdırmaqla məhdudlaşmır, eyni zamanda onların mənəvi dünyasının

zənginləşməsinə, davranış mədəniyyətinin inkişafına və ətraf aləmə daha həssas münasibət bəsləməsinə də xidmət edir. Kiçik yaşlı məktəblərdə bu istiqamətdə aparılan məqsədyönlü işlər uşaqların gələcək həyatında estetik zövqün, mədəni davranışın və yaradıcı yanaşmanın möhkəmlənməsinə əlverişli zəmin yaradır.

Ədəbi və bədii kompozisiyalar uşaqların estetik şüurunun formalaşmasında təsirli vasitə kimi çıxış edir. Bu vasitələr şagirdlərin bədii qavrayışını inkişaf etdirir, onların obrazlı düşünməsinə, hisslərini ifadə etməsinə və yaradıcı fəaliyyətə qoşulmasına imkan verir. Belə fəaliyyətlər zamanı uşaqlar yalnız estetik zövq qazanmır, həm də kollektiv əməkdaşlıq, ünsiyyət qurmaq, dinləmək və başqasının fikrinə hörmətlə yanaşmaq kimi sosial keyfiyyətlərə yiyələnirlər.

Məqalədə təhlil olunan psixoloji və pedaqoji yanaşmalar göstərir ki, estetik tərbiyənin səmərəli təşkili üçün müəllimin rolu xüsusilə əhəmiyyətlidir. Müəllimin düzgün seçdiyi metodlar, yaratdığı estetik mühit və tətbiq etdiyi yaradıcı fəaliyyət formaları şagirdlərin estetik inkişafına birbaşa təsir göstərir. Bu baxımdan təlim prosesində ədəbi-bədii kompozisiyalardan sistemli və məqsədyönlü istifadə olunması mühüm pedaqoji nəticələr verir.

Eyni zamanda, estetik tərbiyənin məktəb təcrübəsində geniş tətbiqi uşaqların ümumi inkişaf səviyyəsinin yüksəldilməsinə də xidmət edir. Onlarda müşahidəçilik, həssaslıq, incə zövq, gözəlliyi qiymətləndirmək bacarığı və yaradıcı yanaşma formalaşır. Bu isə öz növbəsində şəxsiyyətin ahəngdar inkişafına, onun cəmiyyətə faydalı, mədəni və fəal bir fərd kimi yetişməsinə kömək edir.

Beləliklə, ədəbi və bədii kompozisiyalar vasitəsilə estetik tərbiyənin təşkili müasir təhsil sisteminin vacib istiqamətlərindən biri kimi qiymətləndirilməlidir. Gələcəkdə bu sahə üzrə aparılacaq tədqiqatların genişləndirilməsi, yeni metodik yanaşmaların hazırlanması və məktəb təcrübəsində daha fəal tətbiqi estetik tərbiyənin səmərəliliyini daha da artıracaqdır.

İSTİFADƏ OLUNAN ƏDƏBİYYAT

1. Batrak, T. V. (2015). *Aesthetic education of students using foreign artistic culture as an interdisciplinary problem*. Proceedings. Series: Pedagogy, 1, 195–201.
2. Hudovsek, O. (2020). Modern approaches to the aesthetic education of younger schoolchildren using ethnopedagogy. *Innovations in Education*, 12, 132–137.
3. Kirdan, T., & Titorenko, L. (2021). Aesthetic education of senior school students through English extracurricular activities. *Ars Linguodidacticae*, 7, 44–52. <https://doi.org/10.17721/2663-0303.2021.7.05>
4. Melnyk, O. F., Mulyenko, S. M., & Shelyuk, I. O. (2022). Aesthetic education in the process of professional formation of future specialists. *New Learning Technologies*, 96, 92–98.
5. Mochan, T. M. (2011). Aesthetic education of student youth in the process of creative activity. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Pedagogy and Social Work*, 20, 86–88.
6. Sirant, N. (2019). Problems of the aesthetic upbringing of children in historical retrospect. *Youth and the Market*, 1(168), 111–116.
7. Tomashevsky, V. V. (2020). *Theoretical and methodological principles of the formation of aesthetic culture of future designers* (Doctoral dissertation). Khmelnytskyi.
8. Vygotsky, L. S. (1996). *Obras escogidas* (Vol. 4). Madrid: Visor.
9. Wallbaum, C. (1996). Ästhetische Wahrnehmung. *Musik und Unterricht*, 38, 37–42.
10. Zyazyun, I. A., & Sagach, H. M. (1997). *The beauty of pedagogical action*. Kyiv.